

HOVSTEDT, HILMA

Fattigdom-barnalstring.

Halmstad
1917

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

HÖVSTEDT

Petit, Ekou.

Album.

(P. 20)

1917

Kungl. bibliotek

0 0000 000092208

Polit. Skon.
villan.
(1891)
0

FATTIGDOM — BARNALSTRING

AV

HILMA HOVSTEDT

Hatet mot arbetareklassens in-
skränkning av barnantalet grun-
dar sig uteslutande på begäret
efter billiga arbetare, billiga tjä-
nare och framför allt tillräckligt
med kanonföda.

HILMA HOVSTEDTS FÖRLAG, Stiftelsen 16, HALMSTAD.

PRIS 25 ÖRE.

THE HISTORY OF

THE CITY OF BOSTON

FROM 1630 TO 1800

BY

JOHN H. COLEMAN

BOSTON: PUBLISHED BY

1850

FATTIGDOM — BARNALSTRING

AV

HILMA HOVSTEDT

HILMA HOVSTEDTS FÖRLAG, Stiftelsen 16, HALMSTAD.

Accidens- & Reklamtryckeriet, Malmö 1917.

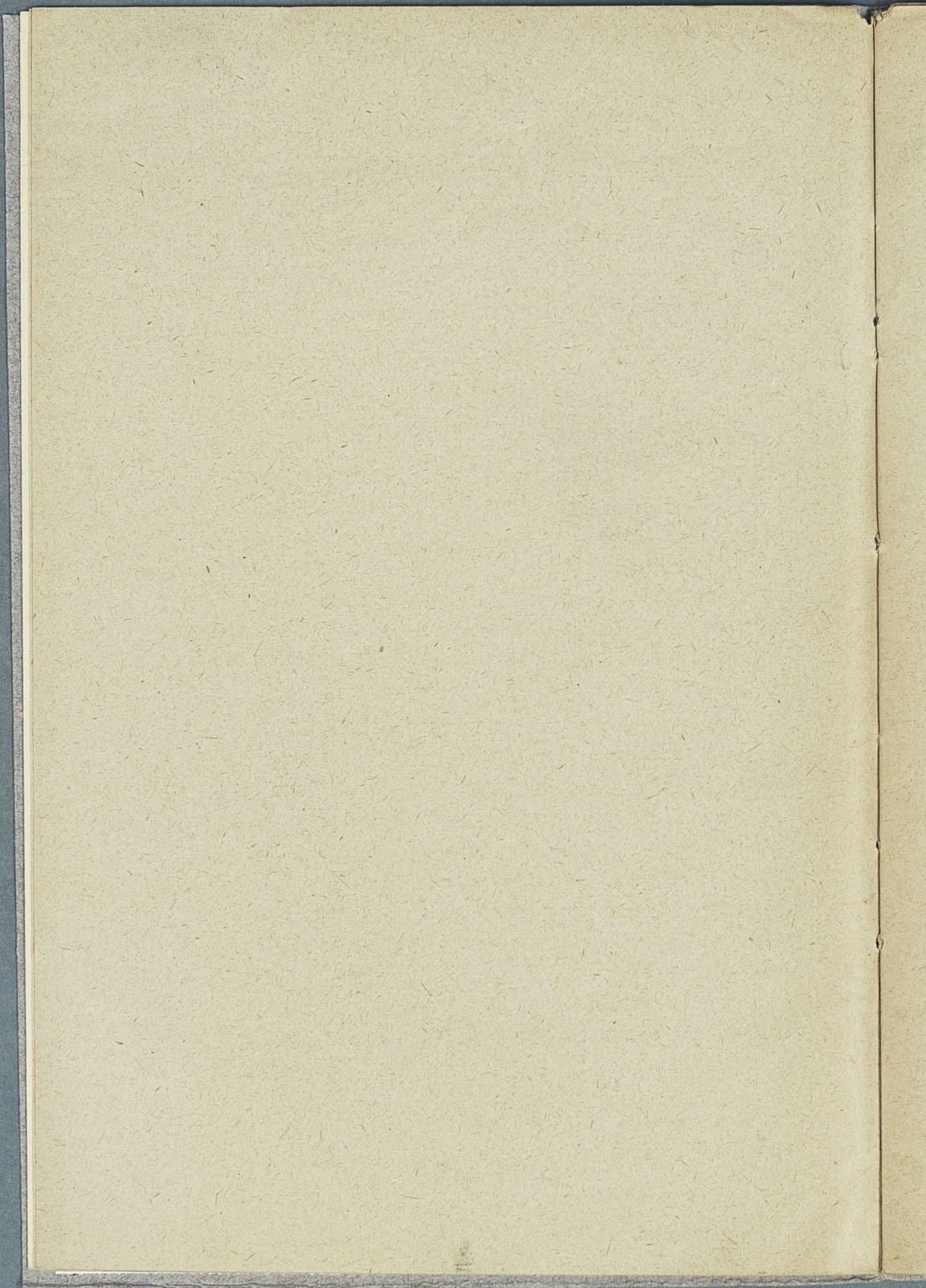

PÅ GRUND av de häftiga angrepp en del av präs-
sen företagit mot mitt föredrag i Barnalstringsfrågan
har jag ansett som min skyldighet att utge detsamma i
tryck, så att allmänheten må kunna göra sig ett om-
döme huruvida något dylikt varit befogat.

Väl vet jag att fordringarna i nuvarande tid äro
stora men då jag själv är proletärkvinna och som
sådan behandlar frågan, beder jag om överseende
för de bristfälligheter som i detsamma förekommer.

HILMA HOVSTEDT.

Fattigdom — Kvinnofägring Barnalstring.

En fråga, som i närvarande tid sysselsätter människor ur alla samhällsklasser är fattigdomsfrågan och hur man på bästa sätt skall kunna ordna fattigvård och dylikt, för att i någon mån lindra nöden och lidandet i världen.

Denna nöd och elände, som är en direkt följd av de nuvarande samhällsförhållandena, vilka tillåta en liten del av mänskligheten att tillroffa sig alla naturens och arbetets rikedomar, medan den största delen av befolkningen lever sitt liv på svältgränsen. På lagstiftningens väg genomför man en och annan liten reform, för att i någon mån skydda arbetarklassen. Tidtals mötas alla samhällsklasser i välgörenhets- och barmhärtighetsarbete för att, såsom man tror, lindra fattigdomen. Slutligen se vi arbetarna, hur dessa samla sig i sina organisationer, för att på den vägen komma ut ur fattigdomen och eländet och enligt min åsikt är just denna väg den enda rätta, ty därigenom kan man nå roten och upphovet till det onda.

Tänka vi nu först på lagstiftningsarbetet så äro vi nog alla ense om att man på den vägen ej vare sig vill eller kan avskaffa fattigdomen, utan vi avspisas med små reformer. Se vi sedan på välgöreheten så är det framför allt i denna ett stort fel, den kommer aldrig att räcka till, ty i samma mån som välgöreheten utvecklas, så växer också nöden och fattigdomen. Särskilt nu i dessa dagar är ju hela arbetarklassen förvandlad till en fullständig tiggarklass; i varje tidning man öppnar tigger man, tigger i det oändliga och till vem? Jo arbetarklassen. Arbetarens avlöning räcker ej till det allra nödvändigaste för honom och hans familj, varför han måste anlita välgöreheten.

Stora, starka män, som arbeta från morgon till kväll, tvingas när arbetsdagen är slut ut att tigga nådesmutor för att kunna livnära sig och familjen. Kan man tänka sig något mer förnedrande?

När sjukdomsfall inträffar finns ingen utväg, ingenting till medicin och vård utan återigen välgörehet. En sjukdom som välgörehetsinstitutionerna särskilt inriktat sitt arbete på är tuberkulosen. Men kan denna sjukdom bekämpas medels välgörehet? Nej, aldrig! Den har en djupare orsak i folkets liv än att den skulle kunna utrotas vare sig med frimärken, majblommor eller barnens dag.

Vi se ju dagligen bevis på under vilka förhållanden arbetarna i stort sett leva. Lång arbetsdag i smutsiga och osunda fabriker, dålig föda, usla bostadsförhållanden och otillräckligt med kläder. Se

där orsakerna till sjukdomens oerhörda härjningar bland arbetarna.

Särskilt brännande är bostadsfrågan; för varje år blir bristen på ordentliga bostäder större och ofta nog får hela arbetarfamiljer nöja sig med ett enda rum, vilket sålunda tjänar till matsal, kök, sängkammare och sjukstuga. Där födas barnen, där leva de en tid, för att mången gång snart nog duka under. De stora dödlighetssiffrorna bland den fattiga befolkningens spädbarn talar sitt tydliga språk.

För ett år sedan vid flyttningstid i oktober var jag bosatt i Göteborg och där blevo 161 familjer absolut utan tak över huvudet, fattigvården och staden fick taga sig an alla dessa husvillor och skaffa dem rum var som hälst och hur som hälst. Särskilt familjer med stora barnskaror blevo utan husrum emedan husvärdarna noggrant plockade ut alla dem som inga eller få barn hade, för att låta dem först och främst få bostad, medan de med många barn fick vara utan. Alltså kunna vi fastslå, att arbetaren inte får ha några barn, ty då får han ingen bostad och inte heller får han inskränka på barnskaran, ty då kommer lagen och förbjuder upplysning i den frågan. Jag vet ej vad man önskar arbetaren.

Vid dessa flyttningsdagar kom det saker i dagen, som voro rent av en skandal för rikets andra stad. Det drogs fram i ljuset saker, som äro belysande för samhällsförhållandena och betecknande äro de ord, en framstående läkare yttrade: "Det finns arbetare i Göteborg, som bo sämre än svinen på Gibraltar." (Gibraltar är Göteborgs fattiggård.) Hade

en av oss, folkets män eller kvinnor, yttrat dessa ord, hade det naturligtvis varit en stor lögn, men nu var det en känd läkare som yttrade dem.

En skribent i borgarpressen ger oss följande skildring: "I en portgång står en familj utkastad utan möjlighet att skaffa sig tak över huvudet, omkring på deras fattiga bohag krypa fyra små barn. Denne man, säger skribenten, har varit en nykter, skötsam arbetare, han var inte skyldig för hyran, var ej arbetslös och hade betalt skatt både till stat och kommun." Oss fattiga har man alltid sagt, att arbete befordrar hälsa och välstånd, men man har glömt, att det är inte till arbetaren själv som arbetet ger hälsa och välstånd, utan till dem som bestjäl arbetaren på hans arbete. Det är åt dem som arbetet befordrar hälsa och välstånd, åt arbetaren själv blir det just ej så mycket.

Mannen pekade in åt bakgården och säger: "Vi ha bott därinne, men det fuktar så, svampen växer omkring väggarna. Min hustru är död i lungdot där och även min äldsta gosse är angripen av tuberkulos."

Det är med dessa fakta för ögonen, som man vill inbilla oss arbetare, att det skall lyckas att med majblommor och barnensdagsskoj och annat i den stilen få bort denna hemska sjukdom, nej, därtill fordras en hel ombyggnad av samhällsgrundvalarna.

Därför anser jag, att arbetarklassens kamp för en människovärdigare tillvaro just är det enda rätta. Men denna vackra, kämpande, rakryggade arbetarklass, som högt förkunnar rätten till livet, vill man

ej veta av, det visar hela arbetarrörelsens historia. Men en krypande tiggande klass, som bugande tager emot nådesmulorna från den rikes bord, den klassen vill man behålla.

Skola vi fortsätta att mottaga nådesmulorna eller skola vi samlas till att gemensamt kräva rättfärdighet?

Den dag vi få rättfärdighet behöva vi ej överklassens barmhärtighet.

I våra organisationer kommer ju olika frågor upp till debatt, frågor som i det dagliga livet rör oss som människor och klass, en sådan fråga är barnalstringsfrågan och diskussionen om en medveten inskränkning av barnantalet är numera rätt livlig bland arbetarna.

Första gång jag hörde frågan bliva diskuterad ibland en större samling kvinnor var på första Soc.-Dem. Kvinnokongressen 1908. Frågan var bland dessa arbetarkvinnor föremål för en livlig debatt och det fanns röster som höjdes för att låta utgiva en liten broschyr i frågan, skriven på ett enkelt och lättfattligt språk, så att till och med de mest efterblivna, såsom stattare- och andra arbetarhustrur, ur vars liv man drog fram de mest rörande bilder ur deras lidande och elände, skulle förstå den och draga nytta därav.

Men på denna kongress hade vi föreläsning i sexuell hygien av en doktor A. Sundkvist, som upplyste om att läkarsällskapet ämnade i dagarna utgiva en broschyr i detta ämne. Kvinnoklubben beslöt då invänta denna broschyr, ty när man skulle giva ar-

betarkvinnorna något, så ville man giva dem det allra bästa, det som kom från sakkunnigt håll.

Men åren 1908 och 1909 blevo stridens och stormens år för den svenska organiserade arbetarklassen. Våra motståndare riktade då ett dråpslag mot fackföreningsrörelsen och så gick det med kvinnorganisationerna, som med så många andra, vid detta tillfälle, de blevo slagna tillbaka och har sedan dess fört en tynande tillvaro.

Men frågan om minskat barnantal dog ju inte därför, den väcktes senare till diskussion, denna gång av vår kamrat Hinke Bergegren, som i några varmhjärtade och väl valda ordalag talade till arbetarklassens män och kvinnor om denna fråga, som för oss arbetare är så utomordentligt viktig. Nog ha vi varit vana, vi ungsocialister, att när vi slungat ut våra bränder i mörkret har det brukat spraka gnistor omkring och tänts eld i månget sinne, men en sådan storm av motvilja som denna fråga väckte har vi aldrig sett maken till och hur man tjöt ända från översta tinnarna och ända ned till de breda folklagren. Vi förfärliga socialister, som ville förstöra denna moraliska, sedliga och präktiga arbetarklass. Jag har då aldrig kunnat bli klok på att vi arbetets män och kvinnor skulle bli så moraliskt sjunkna därför att vi behövde bli litet mindre olyckliga, ty det råder väl numera endast en mening om detta, att en stor barnskara i ett trångt och fattigt arbetarhem är mera till olycka än lycka.

Till oss arbetarkvinnor kom det med ordet befri-

else i dess högsta bemärkelse, frihet från lidande, fattigdom, skam och vanära.

När man nu från samhällsbevarande håll skrek så högt om sedlighet, skulle man ju tro att vi leva i ett sedligt och moraliskt samhälle, göra vi då det? Jag tycker att den stora sedlighet man skyltar med endast är en blank fernissa utanpå för att dölja allt det låga, lumpna och fula som ligger därunder och lurar. Ser man på kärleksförhållandet mellan man och kvinna med sunda, naturliga ögon. Detta som är det största och vackraste av allt. Nej, det är ingenting man så har dragit in i lögn och hyckleri som just detta och om ingenting i människokroppen råder en sådan okunnighet, som i sexuella- och fortplantningsfrågor, de äro omgivna av mörker och gissningar hos de unga.

Hur sade man nu till oss arbetare när man ville hämma denna agitation, sade man något så här: Hör ni arbetare, ni behöver inte bry eder om att taga del av denna agitation för minskat barnantal, vi erkänna att vi behandlar eder illa, men det skall bli annorlunda, från och med nu har varje liten människa som födes till världen, rättighet att fordra vad hon behöver i andligt och lekamligt avseende.

Sade man detta? Nej! Vad gav man oss? En ny lag samt avhållsamhetsmoralen. Denna avhållsamhetsmoral man predikat för människorna i alla tider och med samma resultat, människorna har i alla tider brutit mot densamma och detta måste väl bero så, att man har fordrat något av människorna som de med bästa vilja i världen inte förmått att

hålla. Historien visar oss, att trots allt hån, att förföljelse, skam, straff och vanära som varit följden av brott mot avhållsamheten, så har människorna i alla tider brutit mot detsamma och jag tror det är så, att det finns én kraft i naturen, som är starkare än alla människornas moralbud tillsammans. Det är denna mäktiga kraft som går genom hela naturen varje vaknande vår, som sjuder i blommorna, i gräset, i saven bak barken när naturen börjar vakna och jubla i älskog, skönhet och fruktbarhet. Jag tror det är samma mäktiga kraft, som drager människobarnen närmare varandra för att söka varandra i kärlek, smek och omfamningar och man måste ju beklaga, att de sociala förhållandena drivit oss därhän, att vi i hängivelsens ögonblick framför allt måste tänka på de ekonomiska förhållandena. Men när nu livet för oss arbetare är sådant, så är det lyckligare om vi äro försiktiga och inte skänker livet åt allt för stora barnskaror, som vi ej kan giva det nödvändigaste till livets uppehälle.

Vi följa ett arbetarhem något år från dess grundläggning. Vi se här två unga människor i livets vår, som ser livet i rosenröda färger. Det hjälper föga om man ser andra runt omkring tagit fel på sina hemliv och sina äktenskap, det hem som dessa skall bilda skall bliva det vackraste av alla, och det ser nog inte så mörkt ut i början. Vi antaga det är en ordentlig arbetare med någorlunda god förtjänst, när man så lagt undan litet till hyran, till möbelhandlaren, till maten, så kanske det i bland blir en slant över, då mannen kan gå ut på något nöje, vilket

intresserar dem båda. Det går en tid och kvinnan märker att hon skall bli mor, detta hälsas vanligtvis med stor glädje. Den lilla nya människan kommer och lägger beslag på kvinnans hela tid och krafter, men detta kännes ej som hårt eller tungt. Ty, i det fallet tror jag vi äro någorlunda lika, och när vi håller den lilla nya varelsen i våra armar så tycker vi det är det underbaraste man någonsin sett. Tiden går och kvinnan viskar åter att hon skall bli va mor, även detta hälsas ju med glädje, två är så lagom, tredje bär man väl med jämnmod, fjärde börjar man miss-trösta och femte, sjette, sjunde, åttonde, nionde, tionde o. s. v. gången hälsas inte dessa händelser med någon glädje utan med tårar och utbrott av förtvivlan. I all synnerhet av arbetets kvinnor, ty varje barn betyder ökat lidande, ökade utgifter, ökat arbete och ökad kringskärning utav den lilla smula frihet man förut drömt om. Man förebrår ju ofta arbetarkvinnan, och detta inte utan skäl, hennes bristande förståelse för alla tidens stora frågor, samt hennes liknöjdhet för allt som rör sig utom hemmet, men man får dock betrakta kvinnan från det liv hon för och därefter döma henne.

Vi skola nu blicka in i hemmet när barnskaran vuxit till sju och då se hur kvinnans dag i allmänhet ser ut. Av dessa sju är det säkert tre som skall i skolan på morgonen, först mannen i arbete och så barnen i skolan, så kommer arbetet med de mindre barnen och när fabrikspipan blåser skall maten stå färdig på bordet i annat fall blir mannen arg, och det är inte hans skuld, ty middagsrasten är knappt

tilltagen. Är inte maten färdig hinner han knappast äta sig mätt tills pipan åter kallar honom. Så kommer arbetet efter middagen, barnen kommer från skolan och behöver sin vård, så kommer kvällsstöket och när kvinnan lagt sina små till sängs då är hon fri. Men inte ens då är hon fri. När barnskaran är sju, då är det vanligtvis inte många omgångar kläder att byta med, utan då måste hon sätta sig att stoppa strumpor, lappa byxor och kjolar och se till att de barn som skola i skolan äro hela och rena. Kommer barnen i skolan och inte äro hela och rena, så säger man, att det är en slarvig och oordentlig arbetarkvinna. När så detta arbete är gjort då är kvinnan fri, då tar hon en bok, en broschyr eller en tidning för att läsa litet och odla sin andliga människa, men då vågar jag tio mot en, att inom tio minuter faller boken eller broschyren i golvet, hon somnar. Hon orkar ej mera. Det är från den sidan vi få försöka se arbetarkvinnan och därefter döma henne.

Det finns intet arbete som är så själsdödande som i rum och kök. Föda, vagga och fostra alla barnen och samtidigt räkna ut hur man skall få de fattiga slantarna att räcka till det allra nödvändigaste.

Vi antaga nu att dessa två, man och kvinna, om de varit förståndiga, om de haft kännedom om de medel som finnes att tillgå för att kunna inskränka på barnantalet, om de, när barnskaran vuxit till ett visst antal, så många som de önskat för sin lyckas och trevnads skull, om de då hade inskränkt sig till

detta antal skulle inte detta varit lyckligt för dem?
Jo säkert!

Jag tänker om det varit kvinnor som suttit i riksdagen den gång man genomdrev preventivlagen, månne det lyckats, eller om de män som då lagstiftade tagit ett par dagars semester, gått in i våra barnbördshus, talat med de kvinnor som där fanns, forskat litet i deras liv, läst deras journaler eller gått ut i fattigkvarteren och blickat in i hemmen med de stora barnskarorna, sett all den ohyggliga nöd och lidande dessa barn äro utsatta för, skulle de då haft hjärta att stifta denna lag utan att då på samma gång ändra livsförhållandena för dessa, det är så svårt att fatta.

Själv har jag för några år sedan varit patient på ett av våra större barnbördshus. Trots den präktiga vård man där får, vilken gör anstalten som sådan rent av välsignelsebringande, var det dock, som att blicka in i en avgrund av lidande och elände av alla slag. Om läsaren tillåter, så tar jag eder med, och vi tar en liten tur där in.

I salen jag låg, fanns tio patienter, sex gifta och fyra ogifta och det väckte min förvåning när jag började tala med dessa kvinnor, att så gott som alla de gifta förklarade att det var det dumaste de gjort när de gått och gift sig. Jag blev nyfiken och började forska i deras familjförhållanden, men kunde ej finna att de voro bundna vid några särskilt brutala och elaka män. Tvärtom såg det ut att vara vanliga hyggliga arbetare. De kommo och sågo till sina hustrur. tittade litet på den nvfödde. det är svnd att

säga, att det var någon synnerlig glädje i blicken, men det kan man ju ej undra på, det var många förut, åtta, nio, ja till och med tolv och då är nog glädjen inte så stor. Jag kom emellertid till det resultat att dessa kvinnor voro oändligt trötta på att föda barn. Och ingen kan undra på, att kvinnorna bli trötta på att år efter år komma tillbaka och skänka livet till små, som de med bästa vilja i världen inte förmå att hälsa välkomna.

I en bädd låg en arbetarhustru från landet, man hade inte vågat behålla henne hemma, hon led av flera slags sjukdomar och födde där sitt nionde barn. Om jag blir hundra år gammal, kommer jag aldrig att glömma denna utpinade, utmärglade och misshandlade kvinnokropp. Bruten av alla dessa hemska barnsängar. I en annan bädd låg en arbetarhustru från stadens utkant. Hon led av stark äggvita, födde sitt åttonde barn, av dessa var endast tre vid liv, de andra hade dött såsom följd av moderns sjukdom. Man kan inte gärna tänka sig något mera oförnuftigt än detta. Här står läkaren med alla sina kunskaper, tager emot denna arma kvinna gång efter annan, kämpar med döden om hans byte för att släppa ut henne lika okunnig. Vad tjänar allt detta lidande till, det är ju fullständigt onödigt från vilken synpunkt man än ser det. Även från samhällsbevarande; då hon inte ens kunde skänka samhället livskraftiga individer.

I en annan bädd låg en kommunalarbetares hustru, hon födde där sitt trettonde och fjortonde barn, det var nämligen tvillingar, och när jag därtill tillägger,

att hennes äldsta dotter tre månader förut varit patient på samma ställe och fött en gosse, så fanns där alltså i det hemmet tre spädbarn plus alla de andra barnen. Man behöver just ej ha någon särskilt livlig fantasi för att göra sig en föreställning om, hur det var i detta hem. Kommunalarbetare i den staden har upp till 40 och 45 öre i timmen och tro mig eller ej, men när den dagen kom att hon skulle utskrivas hade hon inte en trasa att linda sina tvillingar i. Man måste upp på linneförrådet för att leta upp gamla barnkläder, man kunde ju inte, för första gången i deras liv, släppa barnen nakna ut på gatan.

I en annan bädd låg en sjuuttonårig flicka, hon grät natt och dag och vätte sitt barns ansikte med tårar. Hon var övergiven av barnets fader. Intet hem, ingen vän, ingen plats och på henne väntade fattighuset. Ja, det blir för långt att fortsätta, men man skulle kunna gå från bädd till bädd i dessa lidandets tempel och läsa samma historia. Det är ej därför, att jag håller på lösa seder eller vad man kallar osedlighet, som jag talar till arbetare om dessa saker, utan därför att nöden och lidandet är så skriande stort.

Ter sig saken mörk för de gifta arbetarkvinnorna, så är det säkert ej ljusare för de ogifta mödrarna och deras barn. På senare åren har man ju uppmärksammat dessa mödrar och barn ganska mycket, som till exempel det lagförslag som i år framkommit i riksdagen, där det fordras lika stora rättigheter i arvsfrågor o. d. för de barn vilka födas utom äkten-skapet. Men i stort sett lider ännu både mödrar och

barn av brist och umbäranden av alla slag. Därom vittnar ju de ofta förekommande barnamorden och fosterbarnstrafiken för att nu inte glömma de hemska änglamakeriaffärer där barn säljas för att dränkas eller långsamt pinas ihjäl.

Vad är detta för barn? Är det efterlängtade och välkomna barn? Nej! Det hade varit bättre om de ej kommit till livet där det ej synes finnas plats för dem och de äro ovälkomna.

Det är ju så här i livet, att när en man säger sig älska oss kvinnor så fordrar han full och hel kärlek och tillgivenhet tillbaka och det får han ju vanligtvis, ty vi kvinnor äro ju heller inte mer än människor. Då händer det så ofta att när följderna komma mannen undandrager sig sina plikter och lämnar kvinnan ensam. Ensam i den mest kritiska tid i hennes liv, när hon skall bli mor, med harmen över att vara försmådd. Med hela samhället pekande finger åt sig. Ty det är ju så i detta samhälle, som säger sig följa hans lära, som en gång skall ha sagt: "Den som är utan synd kastar första stenen!" De äro så raska att kasta stenar och i synnerhet på dessa kvinnor. Då händer det så ofta att kvinnorna i fattigdom och förtvivlan mördar det barn de skänkt livet. Vilket aldrig skulle skett om hon levat under lyckligare förhållanden.

Vi skola taga i betraktande, att det kan finnas situationer i en människas liv då hon inte är mäktig över sina gärningar. Men när då ett sådant brott är begånget av en kvinna, då ställes *hon* ensam inför domstol. hon dömes av män efter lagar som stiftats

av män medan man inte med ett ord frågar efter fadern.

En av våra fängelsepredikanter skriver bland annat så här: "Det värsta av allt är det med barnamörderskorna, att höra deras förtvylade gråt och skrik, att se dem när de slå sina pannor, armar och händer blodiga mot de kalla murarna innan man får dem att resignera inför sitt öde."

Jag frågar, är det lyckliga kvinnor detta, är det kvinnor som önskat bliva mödrar, kände de sin kropp, var det upplysta människor? Nej! Det är till döden pinade och förtvylade kvinnor som begå våld emot sin egen natur, ty det gör varje kvinna som dödar det barn hon burit under sitt hjärta och närt med sitt eget hjärteblod. Men så länge det finns människor som äro så olyckliga, har man heller ingen rätt att stifta lagar som förbjuder upplysning i denna fråga, som skulle kunna hindra dessa förtvylade situationer. Jag vill också i samband med detta klandra männen för deras bristande ansvarskänsla mot kvinnan och barnen. Vi skulle väl nu hunnit så långt att vi fordrade att när två sätter den tredje in i livet så borde plikten att sörja för denne tredje delas lika och inte hela bördan vältras över på den som man i dagligt tal kallar den svagare delen av mänskligheten.

Under alla förhållanden är det nog allra bäst att ungdomen är försiktig, att man tänker först och handlar sedan. Då behöver det ej bli så många olyckliga kvinnor och barn som nu är fallet. Lagen förbjuder att skriva något om de medel som finnas

att tillgå, men den som en smula vill studera arbetarpressen samt övriga skrifter i frågan, skall säkert med litet god vilja finna vad han söker.

Nu skulle man kunna ställa den frågan: Är inskränkning av barnantalet bland arbetarne nyttigt för dem som klass? Därom äro meningarna kanske delade. En del arbetare håller ju ännu på eländeteorin, men det ser åtminstone så ut som den ej hölle streck.

De arbetare som äro djupast sjunkna i fattigdom äro vanligtvis svårast att organisera, de ha mistat tron på sig själva, att av egen kraft kunna höja sig ur förnedringen. Det mesta man möjligtvis vinner med uthungrade skaror blir spontana utbrott av revolt. Men att kunna föra segern till slut fordras tänkande och kunskapsrika individer. Sådana tillägnar sig arbetaren när han förkortat arbetstiden, höjt lönen samt satt sig in i kooperationens och kommunismens idéer. Tänka vi på frågan från en annan sida, den antimilitaristiska, så ha vi som uppmana arbetarna att inskränka på barnantalet obetingat rätt. En förnuftig reglering av barnantalet skulle med all säkerhet motverka krigsutbrott och en av våra professorer i nationalekonomi har just i dagarna bevisat i ett av sina föredrag att så är fallet.

Vi se också hur stor oro det råder i de krigsförande länderna med tanke på befolkningsfrågan och redan nu innan kanonerna hunnit att tysta, innan kul-sprutorna slutat att spy ut sitt dödande bly, medan folkets yngsta, bästa och varmaste blod flyter i strömmar ute på slagfälten, börjar man länderna

runt att diskutera: Hur skola vi få människorna att föröka sig tillräckligt? Den tyska kejsaren är ju en man som mer än någon annan har förstått att tala om både vad militarismen och annat elände är för något, det var också han som hade mod att säga till sina soldater, när de permitterades hem från fronten: "Nu skall ni hem och rekrytera mig en ny årsklass." Man kan inte tänka sig något mera snuskigt än detta. Dessa män som gått därute vid fronten månad efter månad och inte haft annat för ögat än döden och att döda, dessa män som bland annat skriver hem till sin hustru så här: "Kära du, jag räds inför mig själv, ty sedan jag kom hit ut har jag inte en dag känt mig som en människa, men när morgonsolen lyser på de skarpslipade bajonetterna, när det ropas till stormanfall fram och jag sätter bajonetten genom buken på min motståndare och ser ögon, som för ett ögonblick flammat av hat, slockna i döden, då tycker jag att detta är livet!"

Det är dessa män med hjärnan uppfylld av slagfältets alla fador, som permitteras hem, för att där träffa en hustru som i månader gått i oändlig ängslan, i fattigdom, i elände. Och när dessa två individer mötas då äro de värdiga att tända ett nytt liv. Detta allt medan all världens vise för oss håller på att lösa ärtlighetsproblemet och i digra volymer påvisar hur nödvändigt det är för att det skall födas individer, sunda och friska till kropp och själ, det också skall vara sunda och friska människor som avlar och föder dem. Men man tycks alldeles förbise detta, och vill endast att människorna skola föröka sig och fylla

världen med idioter, vansinniga, kroppsligt och andligt svaga. Vad som hänt ute i Europa i två års tid kommer att sätta sin prägel på mänskligheten många släktled.

En tysk läkare utgav för någon tid sedan ett upp-rop till de tyska kvinnorna, som lyder i all sin fasa så här:

”Dödligheten skriker efter nytt starkt liv, ett hårt klart kommandoord, en klingande fanfar ljuder i det tyska folkets öron: flera barn! flera barn!

Inte moderskänslan utan tyskhetskänslan skall beveka de tyska kvinnorna att låta sig befruktas, inte kärleken till en man, men kärleken till fosterlandet skall vara den drivande kraften.”

Att man bara vågar giva kvinnorna något dylikt efter två års oavbrutet dödande av deras män, deras fäder, deras bröder och älskande.

Jag tycker mig i framtiden se dessa Tysklands kvinnor när de trötta och sjuka luta sitt huvud mot moder Tysklands pansarklädda barn och viska — Moder Tyskland, jag känner mig så lycklig att jag måhända under mitt hjärta bär en son som jag tjugo år fram i tiden skall få lyckan att ställa fram som kanonföda för statsmakternas penningintressen.

Men det är inte bara i Tyskland denna barnagitation gör sig gällande, i England är förhållandet det samma, fast man där går mera fint tillväga, där heter det så här: Det är synd om fosterlandshjältarna, nu ha de förlorat armar och ben, syn och hörsel på fosterlandets altare och nu få de ej njuta av kärlekslivets och hemlivets fröjder. För att så må kunna

ske skall nu staten upprätta anstalter där den skall understödja och kvinnorna anmäla sig villiga ingå äktenskap med dessa blinda och lemlästade män. Ja, jag unnar dem gärna glädjen, som blir fötiden av dessa äktenskap, men syftet är dock så genomskinligt, att om dessa män ingenting annat duga till, så duga de åtminstone att föröka det kommande släktet. Allt detta är dock som ett slag i ansiktet mot oss arbetets kvinnor; skall det i framtiden bli på samma sätt, skall våra unga söner även i kommande tider ställas upp i miljonhärad att mejas ned för de maktägandes guld- och härsklustnad? Ja, skall det bli så, låt då den klass som har intresse av kriget, låt dem föda och fostra sin kanonföda själva, vi äro trötta på att föda mål för deras onskas krut, som skalden så träffande sjunger.

Vi människor äro dock en smula värdefulla, det kan ju hända, att när vi tänker oss en och en i det dagliga livet då tycker vi att vi inte betyder så mycket, men vi vet inte, vi människor, varifrån vi kommit och inte heller varthän vi gå, men ett vet vi, att vi äro små länkar i en mänsklighetens stora utvecklingskedja. Det är lång väg från grottemannen och grottekvinnan där de levde sitt liv i mörker, vidskepelse och fruktan och med sina primitiva stenverktyg kravsande fram ur jorden det de behövde till sitt livsuppehälle, till våra dagars människor, som binder de stora vattenfallen och i smala metalltrådar leder dess kraft milslånga vägar för att driva de stora jättehjulen som i sin tur driva maskinerna som

frambringa vad människorna behöva till sitt livs uppehälle.

Det är en lång väg och denna väg har gått genom mörker, vidskepelse och fruktan, genom hungersnöd och farsoter fram till i dag, då vi stå på ett så högt utvecklingsstadium. Vi kunna ej ana eller drömma hur långt mänsklighetens utvecklingskedja skall sträckas men ett veta vi, att vi alla äro små länkar i denna utvecklingskedja, därför äro vi värdefulla och det får ej upprepas i framtiden vad som timat i Europa 1914—1915—1916—1917. Låt oss använda alla de vapen som stå oss till buds för att hindra detta.

Till slut vill jag framföra som min äsikt, att minskning av barnantalet bland arbetare inte är arbetarens viktigaste fråga, jag ser den som en bifråga i striden mot den härskande fattigdomen. Vår viktigaste fråga är erövringen av brödet och lyckan, grundandet av ett samhälle byggt på rättfärdighetens grundval. Men för att nå dit behöver vi arbetare organisation och upplysning, låtom oss därför slå vakt om organisationerna och göra dem till verkliga klasskampsorganisationer, där alla frågor diskuteras och inte minst den så viktiga, att rycka kvinnorna med oss i arbetet.

Det har nu gått många dagar fram i tiden sedan arbetarne för första gången lyssnade till befrielseorden, det nya evangeliet som slungades ut i världen: Proletärer i alla land, förenen eder; ni ha ingenting att förlora utom edra bojor, men en värld att vinna.

Vi ha sett hur arbetarne i tusental lyssnat till detta nya evangelium, omfattat det och förstått att i dessa ord ligger räddningen från socialt och andligt elände.

Men å andra sidan ha vi också sett hur de maktägande och våra arbetsgivare på allt sätt ha försökt att tillbakaslå och krossa arbetarrörelsen och tusentals människor ha blivit utkastade till svält, nöd och umbäranden av alla slag just därför att man ville vägra dem rätten till sammanslutning och organisation. Det oaktat står dock i dag många, många tusen organiserade under socialismens röda fanor.

Men säkert är, att vi skulle varit mycket längre komna, stått mycket starkare, ifall vi inte glömt något utomordentligt viktigt: att taga kvinnorna med. Det är först nu under de senare åren, som man börjat inse att det blir intet helt av arbetarrörelsen så länge kvinnorna stå utanför densamma.

Det kan ju hända att kvinnorna förr i tiden inte hade sådant behov av organisation så länge de hade det lugna hemmet, där hustrun och döttrarna kunde utföra det arbete som behövdes till familjens underhåll, men på grund av industrialismen och maskinteknikens oerhörda utveckling har ju tusentals kvinnor dragits in i fabriker, i industrierna, för att där börja samma förtvivalade kamp för tillvaron som mannen.

Man skulle tro att arbetsgivaren tagit någon hänsyn till kvinnan, hennes svagare kropps-konstitution samt även den omständigheten att hon skall bli moder till kommande släkten. Så är då visst inte fallet,

ty kvinnorna utsugas och utplundras lika hänsynslöst som mannen, många gånger ännu värre. Uppfostrad som arbetarkvinnan är från tidigaste barn-
dom till umbäranden och försäkelse, så har hon ofta utträttat arbetet billigare än mannen och på så sätt blivit mannens farliga konkurrent på arbetsfältet. Kapitalisterna ha också utnyttjat den kvinnliga arbetskraften i detta syfte i så stor utsträckning som möjligt.

Man säger ju om oss socialister, att vi vilja upplösa hemmen och införa kvinnogemensamhet men se vi omkring oss så märker vi genast att det är inte vi som göra detta utan fastmer kapitalisterna själva. Inte endast de unga ogifta kvinnorna, utan också de gifta kvinnorna drivas från hemmen och in i grottekvarnarna för att med en slant bidra till hemmets underhåll. Ordet hem blir endast ett tomt ord där mannen är ute på sitt håll, kvinnan på sitt håll och barnen uppfostras på gatan, och gatans skörd den blir ofta nog bitter.

Därför bör samma rop ljuda ut bland kvinnorna: Arbetarkvinnor, organisera eder för att tillvarataga edra mänskliga rättigheter!

Vad kan då fackföreningarna utträtta för kvinnorna? Man kunde snarare ha skäl att fråga: "Vad kan fackföreningarna *icke* utträtta för dem?"

De kunna hindra utsugningen, den största nöden, kapitalismens envælde. De kunna skapa högre löner och kortare arbetstid, bättre arbetsförhållanden, humanare bemötande, stävja godtycket, ge arbetarna större armbågsrum och rörelsefrihet, respekt för

människosläktet. Ju starkare arbetarklassen är organiserad, ju mera solidarisk den är, desto större blir dess betydelse gent emot kapitalmakten, dess starkare dess makt och medinflytande på arbetsmarknaden.

Så länge ännu endast männen äro organiserade, är fackföreningarnas makt givetvis svagare än vad den skulle kunna vara.

Och dock har kvinnan alldeles uppenbart *mera* att vinna av organisationen än mannen. Ty hennes fysik är svagare, hennes hälsa ömtåligare, hennes naturliga läggning ur arbetssynpunkt berättigad till särskilda bestämmelser.

Detta skulle inte skada männen, tvärtom skulle även dessa vinna därpå, ty ju kortare arbetstid, ju högre lön, ju renligare och sundare arbete arbeterskan finge, desto kortare arbetstid och högre lön skulle även mannen få och ju färre arbetslösa skulle det bli. Detta kan ett barn begripa och dock är det många som sakna ett barns begrepp härom. Vad som behöves just nu är ett genomgripande agitations- och organisationsarbete bland arbetarkvinnorna.

Men inte endast i fackligt avseende behöva vi kvinnorna med oss, det samma gäller även i andra grenar av organisationerna såväl inom kooperativa som i ideella grenar av densamma.

Inom socialistiska läger vänta vi otåligt på att kvinnorna snart skola vara med som verkliga kämpar mot mörker, fördomar och fattigdom.

Mången invänder ju, att kvinnorna och socialismen, kvinnorna och arbetarrörelsen ha inget gemen-

samt. Kvinnorna, säger man, skola vårda hemmen och fostra barnen. Men jag förstår ej hur kvinnan skall bli en god uppfostrarinna när hon inte känner till den nya tid, den friska vind som blåser in över världen. Medan allt därute går framåt med brusande fart, så fordrar man av henne, modern, uppfostrarinnan, att hon skall stå på samma ståndpunkt som för århundraden sedan.

Nej, vad vi behöva är tänkande, intelligenta kvinnor, som kunna hos sina barn skapa förståelse för tidens stora frågor samt även giva dem en sund och naturlig syn på livet.

Kvinnans efterblivenhet har varit en fruktansvärd hämsko på utvecklingen och ännu se vi ofta hur solidaritetens idé hos henne förbleknat och hur frihetens ljus brinner med svag och flämtande låga.

Vi behöva kvinnorna med oss i striden mot religion och vidskepelse. Detta är ofta nog den värsta punkt att komma över, kvinnan är så bunden i fördomar och förtryck och lyssnar så gärna till mörkmännens ord om umbäranden och försakerelser.

Till oss fattiga har man alltid sagt, att livet är en jämmerdal. Det är inte sant, kamrater! Livet är ingen jämmerdal, livet är förtjusande skönt och härligt för dem som kunna leva livet, men det finns så många tusen som inte ha levat livet en enda dag, aldrig vetat vad verklig livsglädje vill säga, vars enda lott har varit lidanden och umbäranden av alla slag. Ha vi inte länge nog försakat, ha vi inte länge nog tigit och lidit, låt oss tala och handla.

När nu kvinnorna med sådan iver omfatta kristen-

domen och religionen, skulle man kunna fråga: Vad har då denna religion utträttat för oss kvinnor? Har den höjt oss som människor och som klass, har den förfäktat våra rättigheter som människor? Nej, blir svaret! Bibeln skrevs inte av kvinnor, säger Robert Ingersoll och inom dess pärmar finnes endast förödmjukelser och skam för oss, vi anses där som männens egendom, tvingas att bedja om förlåtelse för att vi bli mödrar, vi få inte tala i församlingen, evangelium är för rent att uttalas av hennes orena läppar, kvinnan tige i församlingen.

I Bibeln finnes ingen beskrivning på ett civiliserat hem. Den fria modern omgiven av fria kärleksfulla barn, aktad av en fri man, hennes make, var okänd för bibelns inspirerade författare. De visste intet om likställigheten eller den egna härdens självstyrelse. De visste intet om barnens rättigheter, de voro den råa styrkans förespråkare och piskans lärjungar och därför har deras religion förråat miljoner hem och fyllt barndomens ögon med tårar. Det har aldrig funnits ett släkte av fria män och kvinnor på jorden, därför kunna vi ännu ej skriva den nya trosbekännelse vars namn är frihet, därför samla vi oss i gemensam strid för detta nya evangelium. Här bör och skall kvinnan vara med.

Vi behöva kvinnorna med i kampen mot militarismen, för att hos det kommande släktet fostra en annan anda och inplanta hos barnen kärlek till freden och aktning för livet. Vad som hänt och händer ute i Europa nu borde väl om något öppna ögonen på såväl män som kvinnor av folkets breda lager. För-

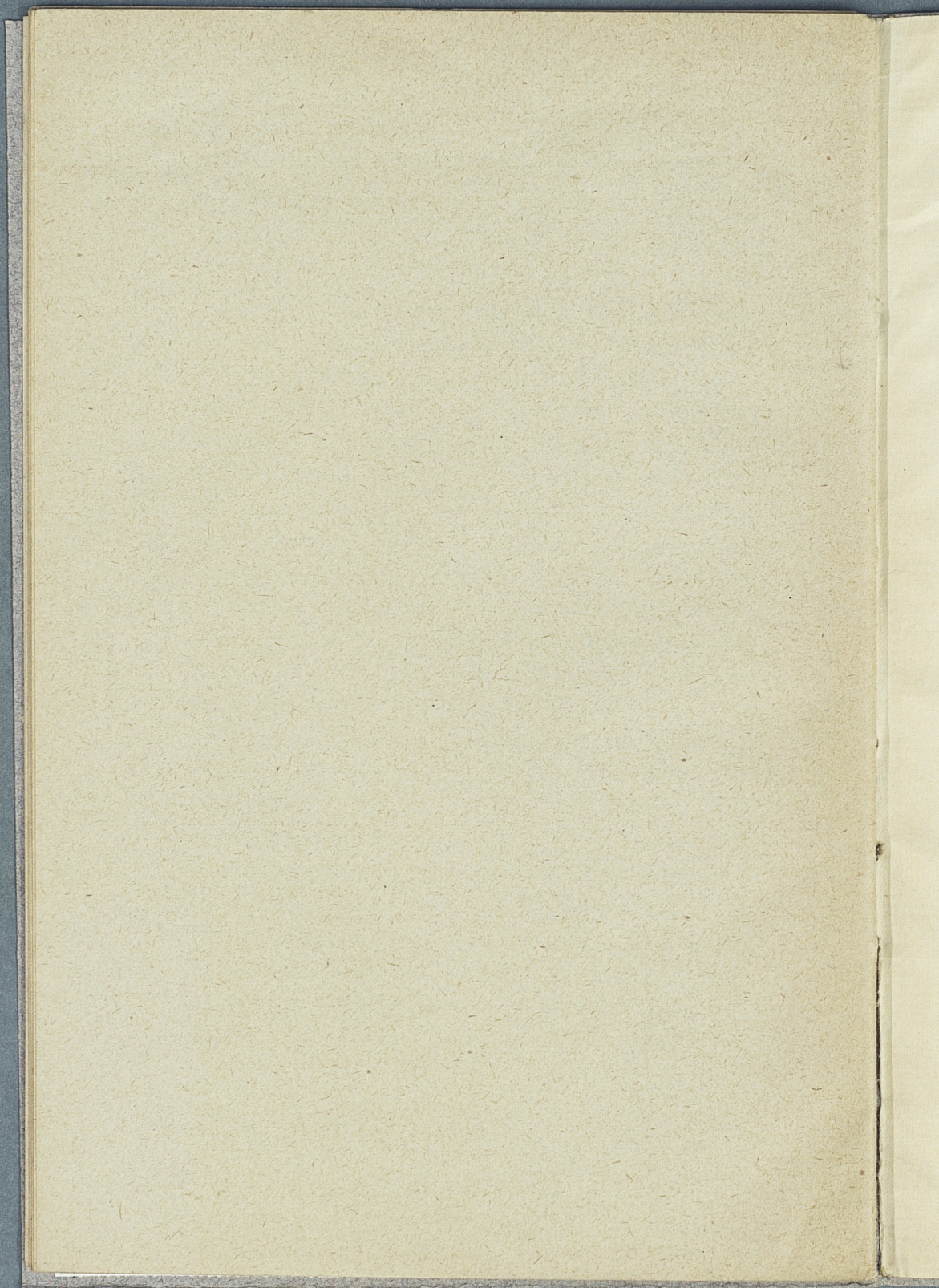
ståelsen för att motarbeta och tillintetgöra militarismen växer allt starkare och starkare samt i samband därmed också lusten att rasera det nuvarande privatkapitalistiska samhället, där orsakerna till kriget finnas och möjliggjort detta vanvett.

Männen ha nu i årtusenden styrt världen och trots sitt stora förstånd dock styrt den i denna avgrund av mord, plundring, farsoter och hungersnöd och därför vänder sig miljonernas hopp i dag till världens kvinnor. Må då också världens kvinnor visa att de äro mäktiga att uppfylla och förverkliga detta hopp, inte endast vad det gäller arbetet utåt i samhället, utan fastmer arbetet inåt. Kvinnorna äga ju ett arbetsfält som är stort och rikt, nämligen i uppfostran av barnen, barnasjälen är lik en oskriven tavla, låt oss då hos dessa små som äro framtidens män och kvinnor fostra förståelse för freden och lyckan, lära dem att framför den trånga nationella synkretsen sätta mänsklighetens stora allt famnande krav. Då skall den förbannelse som världens miljoner lidande människor i dag uttalar över militarismen, bliva mänsklighetens välsignelse. Vi behöva kvinnorna med i kampen mot rusdryckerna, denna förbannelsens flod i vars virvlar så många människor omkommit, så många hem skövlats, så många tårar ljutits. Ja, vi behöva kvinnorna med oss, det finns ej en gren av vårt organisationsarbete där kvinnan är överflödig.

De skola komma. Under de röda fanorna, hänförelsens symboler, skola även de rycka upp för att vara med om att framskapa det samhälle, där rättfärdighet skall bo.

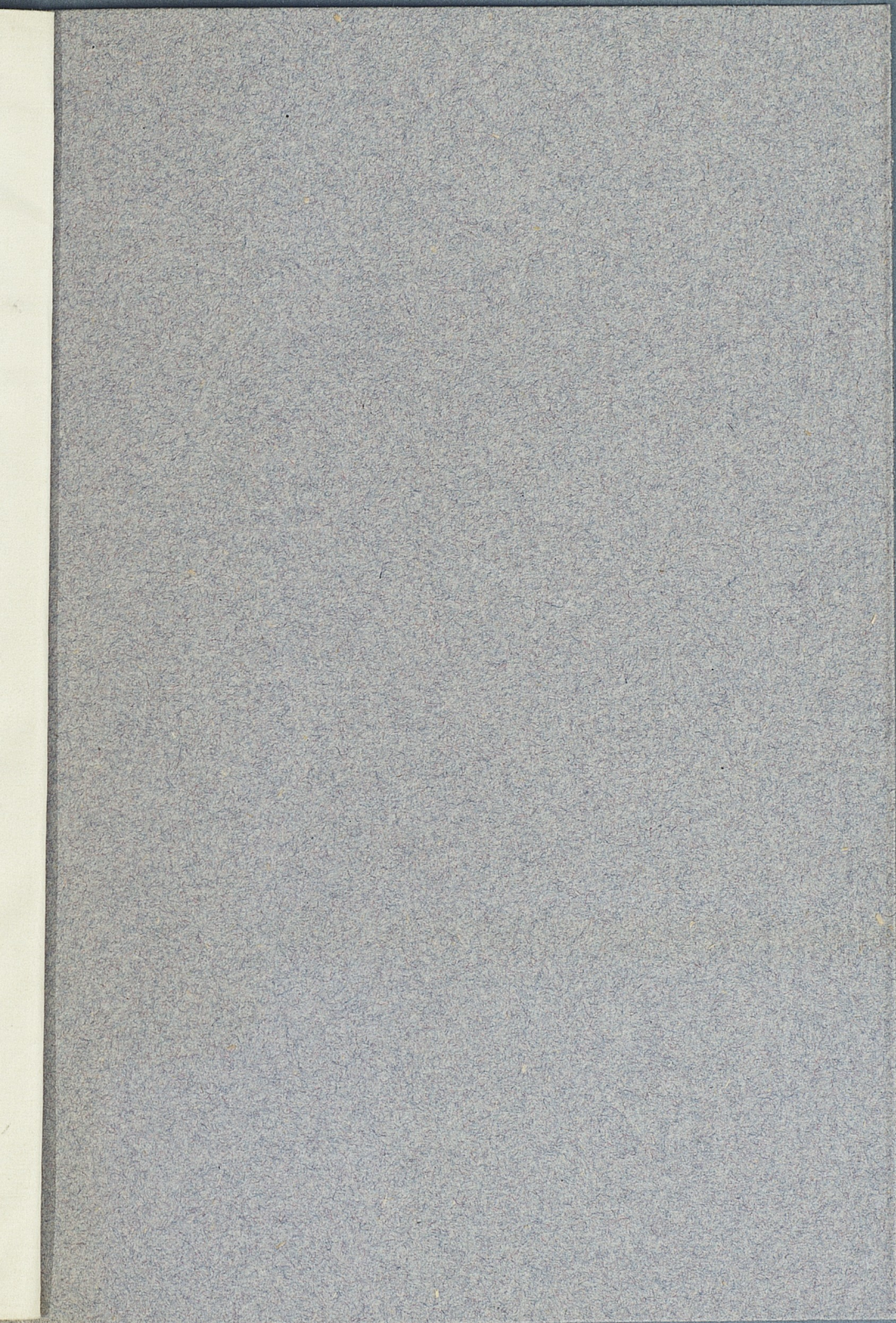
Kvinnor, hur länge ämna ni att dröja?

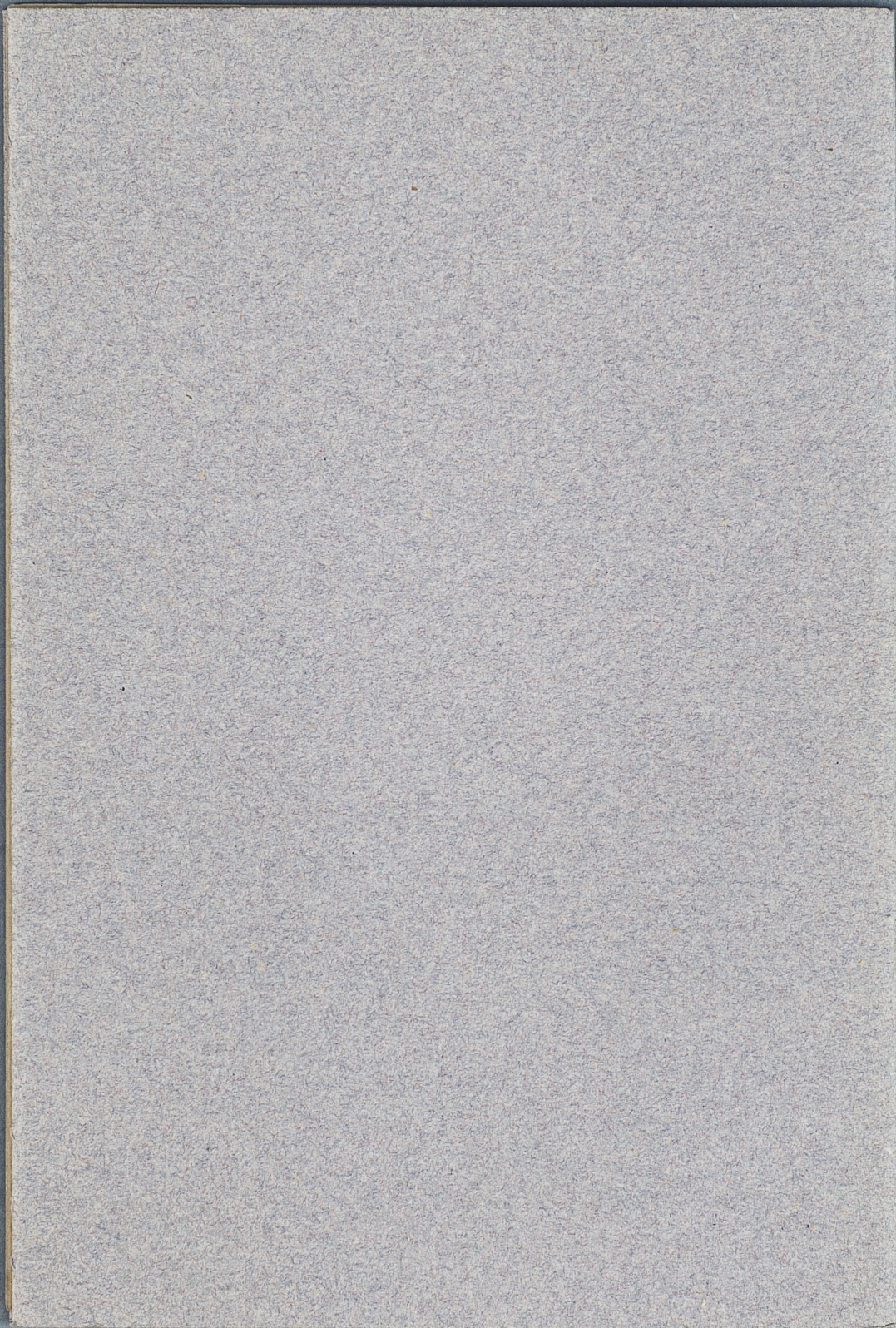

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

— — — — —
Malmö. 1917.
ACCIDENS- & REKLAMTRYCKERIET
— — — — —

www.books2ebooks.eu